

Anonimizuota versija

Vertimas

C-290/19 – 1

Byla C-290/19

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą

Gavimo data:

2019 m. balandžio 9 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Krajský súd v Trnava (Slovakija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2019 m. kovo 12 d.

Ieškovas ir apeliantas:

RN

Atsakovė ir kita apeliacinio proceso šalis:

Home Credit Slovakia a.s.

<...>

[Bylos numeris]

NUTARTIS

Krajský súd v Trnava (Trnavos apygardos teismas, Slovakija, toliau – Trnavos apygardos teismas) <...> [teisėjų vardai ir pavardės] byloje, kurią iniciavo apeliantas: RN <...> [gimimo data, tikslus adresas], gyvenantis Šaštin–Stražėje, atstovaujamas advokato JUDr. Vladimír Sidor, Hlohovecas, prieš kitą apeliacinio proceso šalį: *Home Credit Slovakia a.s.* <...> [juridinio asmens kodas, tikslus adresas], kurios buveinė Piešťanuose, atstovaujamą: *Advokátska kancelária GOLIAŠOVÁ GABRIELA s.r.o.*, kurios buveinė Trenčyne, dėl 1 932,10 EUR su palūkanomis [sumokėjimo]

nutarė:

Pagal Civilinio proceso kodekso 162 straipsnio 1 dalies c punktą, kartu su 378 straipsniu, sustabdomas bylos nagrinėjimas ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismui pateikiamas šis klausimas:

Ar 2008 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/48/EB dėl vartojimo kredito sutarčių ir panaikinančios Tarybos direktyvą 87/102/EEB 10 straipsnio 1 dalies g punktas turi būti aiškinamas taip, kad patenkinamas šioje nuostatoje numatytas reikalavimas tuo atveju, kai vartojimo kredito sutartyje bendros kredito kainos metinė norma nurodoma ne tiksliai procentiniu dydžiu, o kaip intervalas tarp dviejų dydžių (nuo – iki)?

Motyvai

- 1 Apeliantas į šį teismą kreipėsi, kad būtų išnagrinėtas jo apeliacinis skundas dėl 2018 m. kovo 21 d. *Okresný súd Senica* (Senica apylinkės teismas, Slovakija, toliau – Senica apylinkės teismas) sprendimo <...> [bylos numeris], kuriuo pirmos instancijos teismas atmetė apelianto reikalavimą dėl atsakovės nepagrįsto praturtėjimo jam iš kitos apeliacinio proceso šalies priteisti 1 932,10 EUR sumą kartu su palūkanomis dėl nepagrįsto praturtėjimo, kai apeliantas pagal kredito sutartį grąžino kitai apeliacinio proceso šaliai vartojimo kreditą, pastaroji nepagrįstai praturtėjo. Kadangi minėtoje sutartyje buvo pateikta ne visa informacija, kurios reikalaujama pagal įstatymą, suteiktas kreditas turėjo būti laikomas suteiktu be palūkanų ir kredito mokesčio, o apeliantas kitai apeliacinio proceso šaliai turėjo sumokėti tik šio kredito kapitalo sumą. Atsižvelgiant į tai, kad iki reikalavimų pareiškimo apeliantas kitai apeliacinio proceso šaliai jau buvo sumokėjęs 1 932,10 EUR daugiau nei kapitalo suma, jis reikalauja iš kitos apeliacinio proceso šalies, kad ji šią sumą jam grąžintų.
- 2 Pirmos instancijos teismas rėmėsi faktais, kurie nei apeliaciniu skundu (**orig. p. 2**), nei tarp šalių neginčijami ir kurie gali būti apibendrinti taip: 2013 m. kovo 4 d. apeliantas, kaip skolininkas, ir kita apeliacinio proceso šalis, kaip kreditorė, sudarė kredito sutartį <...> [sutarties numeris]. Joje, be kita ko, numatyta: kita apeliacinio proceso šalis apeliantui suteikia bendros 3 359,14 EUR sumos netikslinę paskolą, kurios mėnesinės įmokos suma yra 89,02 EUR, įmokų skaičius – 60, metinė palūkanų norma – 19,62 %, o bendros kredito kainos metinė norma (toliau – BKKMN) svyruoja nuo 21,5 % iki 22,4 %. Nurodant BKKMN, kartu pateiktas toks paaiškinimas: „*tiksli BKKMN vertė priklauso nuo vertės, taikomos kredito suteikimo dieną; klientas sutinka, kad tikslią BKKMN vertę kreditorius jam praneštų po kredito suteikimo*“. Be to, sutartyje įtvirtinamos sąlygos dėl įmokų mokėjimo terminų, nustatant, kad pirmąją įmoką reikia sumokėti per mėnesį nuo kredito suteikimo dienos; kiekviena kita įmoka turi būti sumokėta penkiolikta kalendorinio mėnesio dieną, o kreditas turi būti grąžinamas per 60 mėnesių laikotarpį. 2017 m. liepos 2 d. laišku kita apeliacinio proceso šalis apeliantui patvirtino, kad jis kreditą visiškai grąžino; už šį kreditą apeliantas kitai apeliacinio proceso šaliai iš viso sumokėjo 5 291,24 EUR.

- 3 Pirmos instancijos teismas nusprendė, kad kitos apeliacinio proceso šalies apeliantui suteiktas kreditas yra vartojimo kreditas pagal 2013 m. rugsėjo 4 d. taikomos redakcijos *zákon č. 129/2010 Z. z o spotrebitel'ských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebitel'ov a o zmene a doplnení niektorých zákonov* (Vartojimo kreditų ir kitų vartotojams skirtų kreditų ir paskolų įstatymas Nr. 129/2010, toliau – Įstatymas Nr. 129/2010) ir kad kredito sutartyje <...> [sutarties numeris] pateikti visi duomenys, kaip reikalaujama pagal Įstatymo Nr. 129/2010 9 straipsnio 2 dalį. Nurodydamas 2016 m. lapkričio 9 d. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimą *Home Credit Slovakia/Bíróová* byloje C-42/15, teismas padarė išvadą, kad sutartyje neprivaloma pateikti nei tikslų kiekvienos įmokos mokėjimo datų, nei tikslaus galutinio kredito grąžinimo termino, nei tikslaus atskirų įmokų suskirstymo dalimis, kuriomis grąžinama kapitalo suma ir palūkanos. Teismas taip pat padarė išvadą, kad sutartyje nereikalaujama nurodyti BKKMN ją įvardijant konkrečiu skaičiumi ir kad būtų neproporcinga bausti kreditorių, laikant, kad kreditas suteiktas be palūkanų ir kredito mokesčio, vien dėl to, kad BKKMN nurodoma pateikiant intervalą tarp dviejų dydžių (nuo – iki). Dėl šių priežasčių pirmos instancijos teismas nusprendė, kad kreditas negali būti laikomas suteiktu be palūkanų ir kredito mokesčio, ir todėl negali būti laikoma, kad kita apeliacinio proceso šalis, iš apelianto gaudama šio kredito įmokas, suma, dėl kurios susitarta kredito sutartyje, nepagrįstai praturtėjo.
- 4 Apeliantas savo apeliaciniame skunde pareiškia tam tikrų prieštaravimų, kurie, prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančio teismo manymu, nėra reikšmingi pateikto prejudicinio klausimo nagrinėjimui. Jie iš esmės susiję su klausimais, ar sutartyje turi būti numatytas kapitalo sumos ir palūkanų paskirstymas dalimis ir ar reikalaujama sutartyje nurodyti tikslią galutinio paskolos grąžinimo datą (terminą). Šiuo atžvilgiu prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas pažymi, kad Teisingumo Teismas į šiuos teisės klausimus dėl Direktyvos 2008/48/EB išaiškinimo atsakymą pateikė savo 2016 m. lapkričio 9 d. Sprendime *Home Credit Slovakia/ Bíróová*, byloje C-42/15, todėl šių klausimų atžvilgiu turėtų būti taikomas *act éclairé* principas. Tačiau apeliantas nesutinka su pirmos instancijos teismo nuomone, kad pagal Įstatymo Nr. 129/2010 9 straipsnio 2 dalies j punktą sutartyje BKKMN pakanka nurodyti intervalo (tarp dviejų verčių) forma. Jo nuomone, toks išaiškinimas prieštarauja Įstatymo Nr. 129/2010 nuostatai, kuria reikalaujama užtikrinti vartotojui teisę gauti aiškią ir nedviprasmišką informaciją dėl BKKMN, apskaičiuojamos remiantis vartojimo kredito sutarties sudarymo metu taikomais duomenimis. Šiam argumentui pagrįsti apeliantas taip pat remiasi įvairių Slovakijos Respublikos apygardos teismų sprendimais. Kadangi sutartyje ši privaloma Įstatymo Nr. 129/2010 9 straipsnio 2 dalies j punkte numatyta informacija nepateikta, jis tvirtina, kad kreditas suteiktas be palūkanų ir kredito mokesčio, ir todėl kita apeliacinio proceso šalis apeliantui privalo grąžinti sumokėtą sumą, kurią sudaro šios palūkanos ir mokestis, viršijančią paskolos kapitalo sumą.

II. ES teisė ir nacionalinė teisė (orig. p. 3)

5 Vertindamas pateiktus prejudicinius klausimus, prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas visų pirma remiasi Direktyvos 2008/48/EB 19 bei 31 konstatuojamosiomis dalimis ir 3 straipsnio 1 punktu, 4 straipsnio 2 dalies c punktu, 5 straipsnio 1 dalies g punktu, 10 straipsnio 1 dalies g punktu ir 19 straipsniu, taip pat jos I priedo II dalimi. Glaustumo tikslais šis teismas nusprendė necituoti pažodžiui šių nuostatų, kurios Teisingumo Teismui yra žinomos.

6 Sutarties tarp apelianto ir kitos apeliacinio proceso šalies pasirašymo metu Vartojimo kreditų ir kitų vartotojams skirtų kreditų ir paskolų įstatymu Nr. 129/2010, iš dalies keičiančiu ir papildančiu tam tikrus įstatymus, į Slovakijos Respublikos teisės sistemą buvo perkelta Direktyva 2008/48/EB. Nagrinėjamos bylos atveju reikšmingos šios jo nuostatos (galiojusios 2013 m. rugsėjo 4 d.):

1 straipsnio 2 dalis:

„2. Pagal šį įstatymą „vartojimo kreditas“ yra laikinas pagal vartojimo kredito sutartį kreditoriaus vartotojui piniginių lėšų suteikimas paskolos, kredito, atidėto mokėjimo ar kitos panašios finansinės paramos forma.“

9 straipsnio 2 dalies k ir l punktai:

„2. Vartojimo kredito sutartyje <...> turi būti nurodyta: <...>

j) bendros kredito kainos metinė norma ir bendra vartotojo mokama suma, apskaičiuoti remiantis duomenimis, turimais sudarant vartojimo kredito sutartį; paminimos visos prielaidos, naudotos šiai bendros kredito kainos metinei normai apskaičiuoti <...>“

11 straipsnio 1 dalis:

„1. Vartojimo kreditas laikomas suteiktu be palūkanų ir kredito mokesčio, jei:

a) vartojimo kredito sutartyje <...> nepateikiama 9 straipsnio 2 dalies a – k punktuose nurodyta informacija <...>.“

7 Šios bylos nagrinėjimui taip pat reikšmingas Civilinio kodekso (Įstatymas Nr. 40/1964 ir vėlesni daliniai jo pakeitimai) 451 straipsnis, kuriame nustatyta:

„1. Tas, kas nepagrįstai praturtėjo kito asmens sąskaita, privalo pastarajam grąžinti nepagrįstai įgytą turtą.

2. Nepagrįstas praturtėjimas yra vykdant pareigas nesant teisinio pagrindo arba pagal negaliojantį sandorį įgyta turtinė nauda <...>.“

III. Klausimo svarba ir prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

- 8 Nagrinėjamoje byloje prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančiam teismui pavesta dar kartą išnagrinėti apelianto reikalavimus, grindžiamus nepagrįstu praturtėjimu pagal Civilinio kodekso 451 straipsnį. Apelianto nuomone, kita apeliacinio proceso šalis, apeliantui jai pagal kredito sutartį <...> [sutarties numeris] grąžinus visas kredito įmokas, kurių bendra suma lygi 5 291,24 EUR, tokiu būdu nepagrįstai praturtėjo jo sąskaita. Tačiau, vadovaujantis Įstatymo Nr. 129/2010 11 straipsnio 1 dalies a punktu, kreditas pagal tokią sutartį turėjo būti laikomas suteiktu be palūkanų ir kredito mokesčio, todėl kita apeliacinio proceso šalis turėjo teisę reikalauti [iš apelianto] sugrąžinti tik paskolos kapitalo sumą, lygią 3 359,14 EUR. Todėl, atsižvelgiant į tai, kad vykdant pareigas pagal sutartį kitai apeliacinio proceso šaliai taip pat buvo sumokėtos palūkanos ir kredito mokestis, nors pagal įstatymą teisės gauti tokių palūkanų ir mokesčio ji neturėjo, kita apeliacinio proceso šalis pasipelnė iš pareigų vykdymo nesant teisinio pagrindo, visų pirma, gaudama mokėjimą už palūkanas, kurios teisiškai negaliojo, ir todėl tą palūkanų sumą pagal Civilinio kodekso 451 straipsnį privalo grąžinti apeliantui. Be to, apelianto nuomone, kreditas turi būti laikomas **(orig. p. 4)** suteiktu be palūkanų ir kredito mokesčio, nes kredito sutartyje <...> [sutarties numeris] bendros kredito kainos metinė norma nurodyta pateikiant intervalą tarp dviejų verčių (nuo – iki), o tai, kaip jis teigia, prieštarauja Įstatymo Nr. 129/2010 9 straipsnio 2 dalies i punktui. Atsakymas į klausimą, ar kredito sutartis <...> [sutarties numeris] atitinka šiuos įstatymo reikalavimus ir atitinkamai ar kita apeliacinio proceso šalis turi teisę į ja nustatytas palūkanas ir kredito mokestį, priklauso nuo šios Įstatymo Nr. 129/2010, kuriuo į nacionalinę teisę perkeltas (įgyvendintas) Direktyvos 2008/48/EB 10 straipsnio 1 dalies g punktas, nuostatos išaiškinimo. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančio teismo nuomone, ginčui šioje byloje išspręsti būtinas sprendimas dėl Direktyvos 2008/48/EB išaiškinimo pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 267 straipsnio 2 dalį. Aiškinti Direktyvą 2008/48/EB, kuri yra vienas iš Europos Sąjungos institucijų priimtų aktų, pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 267 straipsnio 1 dalies b punktą priskirtina Europos Sąjungos Teisingumo Teismo kompetencijai.
- 9 Pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją bendros kredito kainos metinė norma (BKKMN) reiškia svarbius vartotojo sprendimui duomenis, kurie jam leidžia įvertinti įvairių kreditų pasiūlymus ir kartu būsimo išsipareigojimo apimtį (Teisingumo Teismo nutartis *Pohotovost' /Korčkovská* byloje C-76/10). Minėtos informacijos svarbą taip pat galima suvokti iš Direktyvos 2008/48/EB 19 konstatuojamosios dalies nuostatos, kuria siekiama užtikrinti skaidrumą, suvienodinant BKKMN apskaičiavimo metodą ir prielaidas, kurios turi būti taikomos tokiu atveju. Šiuo tikslu Direktyvos 2008/48/EB 19 straipsnyje, kartu su I priedu, pateikiamas išsamus BKKMN apskaičiavimo metodas, taip pat išsamus minėtų prielaidų sąrašas. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančio teismo nuomone, jau vien iš minėtų nuostatų įmanoma suprasti, kad Direktyvoje 2008/48/EB terminu „bendros kredito kainos metinė norma“ reikalaujama nurodyti konkretų skaičių. Atsižvelgiant į tai, kad BKKMN vertė priklauso nuo paskolos išmokėjimo datos ir nuo atskirų įmokų datos, apskaičiuojant BKKMN gali būti gaunami skirtingi rezultatai priklausomai nuo to, kada buvo suteikta

paskola. Dėl to šiai problemai spręsti Direktyvos 2008/48/EB I priedo II dalyje numatomos tam tikros tokiems atvejams skirtos prielaidos, siekiant nustatyti konkrečias kredito išmokėjimo ir įmokų datas. Tai atitinka ir Direktyvos 2008/48/EB 10 straipsnio 2 dalies g punkto formuluotę, kuri numato, kad sutartyje turi būti nurodoma BKKMN, „apskaičiuota sudarant kredito sutartį“. Todėl, prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančio teismo nuomone, vertinant šių nuostatų formuluotes būtų galima padaryti išvadą, kad Direktyva 2008/48/EB BKKMN reikalaujama nurodyti įvardijant konkretų skaičių, kurio vertė apskaičiuojama sudarant sutartį ir taikant I priedo II dalyje numatytas prielaidas, o ne pateikiant intervalą tarp dviejų verčių (nuo – iki).

- 10 Savo 2019 m. vasario 6 d. atsiliepime į ieškinį kita apeliacinio proceso šalis nurodo, kad kredito sutartis <...> [sutarties numeris] buvo sudaryta, remiantis apelianto ir kitos apeliacinio proceso šalies susitarimu telefonu, ir kad ieškovui buvo suteiktos 35 dienos nuspręsti dėl kredito sutarties pasiūlymo priėmimo. Dėl šios priežasties kita apeliacinio proceso šalis negalėjo tiksliai nustatyti, kuriuo metu suteiktos pinginės lėšos. Tačiau prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas nemano, kad šie kitos apeliacinio proceso šalies argumentai yra įtikinantys, nes būtent tokiais atvejais turi būti apsvaustoma galimybė taikyti I priedo II dalyje numatytas prielaidas, pavyzdžiui, prielaidas, nurodytas a, c ar f punktuose. Vien tik aplinkybė, kad kredito išmokėjimo data nėra aiški, nereiškia, kad neprivaloma nurodyti unikalios BKKMN vertės.
- 11 Be to, analizuojant Direktyvą 2008/48/EB, galima daryti išvadą, kad joje griežtai apibrėžiami tiek atvejai, kai BKKMN leidžiama nurodyti kitokiu, nei įvardijant konkretų skaičių, būdu, tiek atvejai, kai BKKMN nustatyti negalima. Kaip matyti iš Direktyvos 2008/48/EB 19 straipsnio 5 dalies, tais atvejais, kai apskaičiuojant BKKMN negali būti naudojamos nei I priedo II dalyje nurodytomis prielaidomis, nei 19 straipsnyje nurodytomis prielaidomis, Komisijai suteikiami įgaliojimai deleguotaisiais aktais papildyti arba iš dalies keisti šias prielaidas. Panašiai Direktyvos 2008/48/EB 5 straipsnio (orig. p. 5) 1 dalies g punkte reglamentuojamas atvejis, kai esant tam tikroms aplinkybėms BKKMN galima keisti; šiuo atveju kreditoriui aiškiai leidžiama (ir jis privalo) nurodyti, kad tam tikri kiti kredito išmokėjimo būdai gali sukelti aukštesnę BKKMN. Jei BKKMN būtų leidžiama apibrėžti kaip intervalą tarp dviejų verčių, ši nuostata būtų perteklinė, nes tokiu atveju pagal 5 straipsnio 1 dalies g punktą užtektų vien tik nurodyti tokį „aukštesnį [BKKMN] dydį“, t. y. aukštesniąją ribą, ir nereikėtų pranešti apie galimą jos kilimą. Tai taip pat leidžia daryti išvadą, kad Direktyva 2008/48/EB BKKMN reikalaujama apibrėžti tam tikra konkrečia verte, o ne kaip intervalą, ir aiškiai reglamentuojama, kaip turėtų būti sprendžiami atvejai, kai nėra realių galimybių nustatyti BKKMN. Todėl šių taisyklių negalima apeiti, remiantis tariamu galimybės nustatyti tikslios BKKMN vertės nebuvimu ir dėl to ją nurodant kaip intervalą (nuo – iki). Tokia galimybė (pranešti apie galimą BKKMN kilimą ar kritimą) Direktyvos 2008/48/EB 10 straipsnio 2 dalies i punkte nenumatoma; priešingai, šia nuostata reikalaujama nurodyti konkrečią BKKMN. Todėl, prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančio teismo nuomone, išvada, kad nustatant BKKMN kaip intervalą tarp dviejų verčių (nuo – iki)

nepatenkinamas Direktyvos 2008/48/EB 10 straipsnio 2 dalies i punkte numatytas reikalavimas, yra pagrįsta.

IV. Išvada

12 Atsižvelgdamas į pirmiau išdėstytus motyvus, teismas nutarė, kad nagrinėjamos bylos atveju būtina Europos Sąjungos Teisingumo Teismui pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą. Todėl laikantis procedūros <...> [nuoroda į nacionalines proceso teisės nuostatas] pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 267 straipsnį bylos nagrinėjimas stabdomas ir nutariama, kaip nurodyta rezoliucinėje dalyje. Teisingumo Teismui pranešus apie priimtą sprendimą, teismas bylos nagrinėjimą atnaujins <...> [nuoroda į nacionalines proceso teisės nuostatas].

13 <...> [nuoroda, kad nutartį teisėjų kolegija priėmė vieningai ir nuoroda į nacionalines procesinės teisės nuostatas]

<...> [įspėjimas, kad nėra galimybės pateikti apeliacinio skundo]

Trnava, 2019 m. kovo 12 d.

<...> [teisėjų ir teismo kanclerio vardai ir pavardės]